

Oslo 02.03.2021

Kulturdepartementet

Norske Dansekunstnere – Innspill scenekunststrategien

Norske Dansekunstnere organiserer om lag 900 dansekunstnere og er et nasjonalt fag- og kunstnerforbund for dansere, koreografer og pedagoger. Våre medlemmer har et profesjonelt virke av sammensatt karakter og med bred individuell egenart innenfor scenekunstheltet. Vi er en del av det frie feltet som i dag er prosjektorientert.

Covid-19 pandemien har vist oss at kunst og kultur ikke er en prioritert samfunnsoppgave, dessverre og uforståelig nok. Vi vil argumentere for at det er i krisetider man virkelig har behov for kunst- og kulturopplevelser. De bringer oss sammen, og tar oss videre. At KUD uttaler, «at kulturlivet er de siste som vil åpnes opp», er trist. Kunst- og kultur bidrar til den norske økonomien, den sysselsetter en enorm mengde mennesker, og den gir Norge et samfunnsnyttig bidrag langt utover hva en ny bukse, en vase eller et glass vin kanskje kan. Kulturen bidrar i svært liten grad til økt smitte. Vi vil derfor ikke godta at kunst- og kulturlivet skal ta den største delen av denne dugnaden, og ber KUD å sette press på politisk ledelse, slik at hjulene kan settes i gang igjen.

Covid-19 har vist hvor sårbar norsk dansekunst og dens kunstnere er. Vi mener kunstformen står i en særstilling, da den mangler infrastruktur og institusjoner som kan ivareta at produksjon og formidling kan skje på likestilte og bærekraftige vilkår. Vi opplever en profesjon som er hardt presset, og som hverken ivaretas eller forvaltes godt nok gjennom de tiltak myndighetene har kommet med. Årsaken til dette er i stor grad at dansekunsten ikke passer inn, at man ikke har god nok kunnskap om hva som faktisk vil hjelpe sektoren, og at man derfor faller mellom alle stoler.

Denne pandemien har lært oss at kunstnerne selv må bære store deler av den økonomiske byrden som følger av avlysninger og utsettelse. Tall viser at 86 % av danse- og scenekunstnere har dekket pandemirelaterte inntektstap med egne, oppsparte midler. For fremtiden skal kunstnerne sikres bedre. Vi ber KUD i samarbeid med ASD og andre berørte departement se på det økonomiske lappeteppet kunstnere virker i, og har sin inntekt fra. Arbeidstakerbegrepet må gjennomgås, og man må utvikle et trygdesystem som i større grad ivaretar selvstendig næringsdrivende. Det vil være en utopi å tro at kunstfeltet skal gå mot kun faste ansettelse, og det ligger heller ikke i kunstens natur at man er 100% fast et sted gjennom hele sin karriere. Kunsten er nyskapende, den er prosjektbasert, og den er drevet av små hybridinstitusjoner og enkelt kunstnere. Disse trenger et offentlig rammeverk som tar dem mer på alvor. Vi mener at uavhengig om du som kunstner er tilknyttet en stor kunstinstitusjon eller virker i det frie feltet skal de samme rettighetene gjelde, kunstnerne skal sikres på linje med andre norske arbeidstagere.

Vi vil også her fokusere på tiltak vi i lang tid har spilt inn som nødvendige for dansekunsten, og som pandemien har bidratt til å vise at er overmodne. Kunstfeltet som vi kjente det har på noen områder gått ut på dato, og en ny normal skal tre frem. Vi skal tilbake til å produsere og formidle kunst- og kultur, men samtidig kan vi utvikle oss mot en ny inkluderende og bærekraftig normal. Vi ser dette innspillet som en mulighet til å tenke fremover, være ambisiøse og nyskapende på vegne av scenekunstfeltet. Å lene seg på de tyngre scenekunstinstitusjonene er for enkelt, og har vist å kun treffe en brøkdel av det nyanserte og mangfoldige danse- og scenekunstfeltet vi har i Norge. Nå må den delen av feltet som ikke direkte berøres av bevilgningene, via post 70 Musikk- og scenekunstinstitusjoner, som gjelder driftstilskudd til nasjonale og regionale institusjoner i større og utvidet grad prioriteres, og vi ber KUD gå i dialog med hele bredden av aktørene i næringskjeden, ikke kun de store aktørene og direktørene!

I Granavolden-plattformen uttrykker regjeringen: *“Regjeringen vil at makten i den offentlige kulturpolitikken skal være spredt, og vil styrke det frie feltet innen kunst og kultur.”* Pandemien har vist hvor sårbart det frie danse- og scenekunstfeltet er og hvordan mangelen på institusjoner, rammeverk, trygge arbeidsplasser, ryddige arbeidsforhold og god kontraktskikk preger det prosjektbaserte feltet. De fleste dansekunstnere er ikke i det frie feltet fordi de selv velger det, men i mangel på alternativer. Det er i hovedsak støtteordningene som forvaltes av Norsk Kulturråd som gir mulighet til å delta i og skape den type kunst og produksjoner som utgjør våre kunstneres profesjon.

Vi ber derfor KUD i det videre arbeidet prioritere følgende tiltak, rammer og prosjekter som vi ser som nødvendige for at dansekunsten i Norge skal ha tilstrekkelige vilkår og rammebetingelser i fremtiden. Dette både for å dekke samfunnets

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

etterspørsel etter dansekunst som kunstuttrykk, sikre at dansekunsten kan bli en viktig bidragsyter til samfunnsøkonomiske og helsemessige gevinster, og samtidig sikre dansekunstnerens behov for trygghet og flere institusjoner å virke innenfor.

Langsiktig og forutsigbar infrastruktur for dansekunsten

Dansekunsten trenger langsiktige og forutsigbare infrastruktur å virke innenfor slik at ny dansekunst kan produseres og formidles, dansekunst av historisk verdi kan få et fast tilholdssted slik at dansekunsten ikke oppleves så flyktig. Infrastrukturen skal bygges i samarbeid med feltet, og må sees på som fremtidens hybrid-institusjoner hvor de fem følgende aspektene er essensielle:

1. Effektivitet i organisering: Kompetanseutvikling og samling av nøkkelkompetanse for dansekunst på tvers av regionale og nasjonale skiller. Nettverksbygging og utvikling av et fagmiljø regionalt, nasjonalt og internasjonalt.
2. Gjenbruk og merbruk av allerede produserte danseforestillinger går hånd i hånd med nyskaping.
3. Opprettelse av flere faste- og åremålsstillinger for dansere, pedagoger og koreografer

For å svare ut disse fire aspektene mener vi at en finansiell satsning på det følgende må til:

1. Prosjekt Oslo – et nytt hus for dans i Oslo, De regionale kompetansesentrene for dans gis et utvidet mandat og handlingsrom. Dette utvikles i tett samarbeid med Norske Dansekunstnere og de gjeldende sentrene. Turneringsnettverk og plattformer som Dansenett Norge og festivaler utvikles og styrkes.

Finansiering av produksjon og formidling av dansekunst

Norsk dansekunst produseres i all hovedsak av midler forvaltet under ordningene i Norsk kulturfond. I 2019 var den totale avsetningen til kulturfondet på 982,2 mill. kr, hvorav 164,9 mill. kr var satt av til scenekunst. Tildelingsprosenten for ordningene for scenekunst var for 2019 på 29 %. Dette er vesentlig lavere enn den gjennomsnittlige tildelingsprosenten på tvers av alle kunstnergrupper, som i samme år var på 42 %. Vi ber om at det legges til rette med økninger i avsetningene til scenekunstområdet under Norsk kulturfond, slik at tildelingsprosenten for hhv. scenekunstnere og andre kunstnergrupper blir den samme.

Også ordninger som forvaltes av UD – internasjonale midler er avhengig av en økning i sine tilskudd, da denne har blitt redusert hvert år siden 2013. Fond for lyd og bilde og Fond for utøvende kunstnere gir avgjørende muligheter i møte med produksjon og visning, og å styrke disse fondene treffer direkte og effektivt.

I tillegg til de ordningene som allerede finnes i dag har dansekunsten et særskilt behov for at noen nye finansieringsordninger utvikles. Det er behov for at også andre instanser enn fagutvalg for dans og Rådet skal kunne ta avgjørelser om kunstnerisk produksjon og programmering innen den prosjektbaserte dansekunsten. Våre forslag til nye ordninger er:

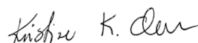
1. Ordning for midler til ekstern produksjon ved nasjonale og regionale sentra for dans
2. Ordning for scenekunst rettet mot barn og unge.
3. Ordning for scenekunst rettet mot inkludering og mangfold
4. Ordning for etablerte danse- og scenekunstkompanier utenfor Norsk kulturfond

Kunstnerøkonomi

Pandemien har som nevnt vist hvor utsatt den enkelte kunstner står. Vi ber derfor om tilpassede og tilrettelagte ordninger som ivaretar kunstnerne bedre.

1. Skuespiller- og danseralliansen må bli gitt mulighet til å ansette flere kunstnere, og lønnsnivået må oppjusteres.
 - a. Innen 2040 bør det være 100 stillinger for utøvende og 50 stillinger for skapende dansekunstnere i SKUDA.
2. Arbeidsrettede tiltak og velferdsordninger må utvikles.
3. Arbeidstakerbegrepet må gjennomgås
4. Tariffavtaler og gode trygdeordninger for selvstendig næringsdrivende må utredes og utvikles.
5. Kunstnerstipender er en av de mest direkte og egnede tiltak for enkeltkunstneren, og vi ber om at Statens kunstnerstipend gis økning i tilskuddet, slik at antall hjemler kan økes betraktelig. Stipendene må sikres lønns- og prisjustering i henhold til lønnsoppgjøret i staten, og stipendene må legges til grunn for pensjonsoppsparing.

Covid-19 pandemien vil ikke bli den siste krisen Norge som samfunn, og kunst- og kulturbransjen skal gjennom. Å lære av det vi har gjort er essensielt. Vi ber derfor KUD i samarbeid med aktører fra hele næringskjeden diskutere inngående hva som har fungert, hva vi kan ta med oss videre og hva vi må videreutvikle og gjøre annerledes. Å gjøre den type analyse midt i krisen, er umulig, og kan først gjøres når man har kjørt ut av tunnelen. Svarene vi får vil guide oss videre i møte med potensielle nye kriser. Det vi vet, er at danse og scenekunst er en live kunstform, og at streaming ikke er svaret. Å utvikle kompetanse og tariffavtaler som kan være med for å kunne tilby gode digitale scenekunstopplevelser vil derimot feltet selv ikke stille seg uforbeholdent negativt til. Å tviholde på det som har vært vil være feil. Å se etter nye muligheter handler om å være kreativ, men dette må skje samtidig som vi verner om rettigheter som nettopp rimelig vederlag for de skapende og utøvende kunstnerne. På vegne av kunstnerne og den norske dansekunsten ber vi dere innstendig om å involvere oss i det videre arbeidet.

Kristine Karåla Øren
Forbundsleder

Eva Grainger
Nestleder

kontakt@norskedansekunstnere.no

+47 21 02 71 80

Welhavens gt. 1, 0166 Oslo

www.norskedansekunstnere.no

